

บทความวิจัย

เรื่อง ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี

โดย

นางสาว นรินทร โนรัตน์

รหัสนักศึกษา 05530593

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 460 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2556

บทความวิจัย

ชื่อบทความวิจัย	ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี
ชื่อ - นามสกุลนักศึกษา	นางสาวนรินทร์ โนรันด์ รหัสประจำตัว 05530593
ชื่อ - นามสกุลอาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน
สาขาวิชาเอก	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลียังมีไม่มาก การศึกษานี้จึงวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา พัฒนาการของศาสนาอิสลาม รวมถึงสถานภาพของชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี โดยพยายามจะศึกษาข้อมูลใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี

จากการศึกษาพบว่า ศาสนาอิสลามในเกาหลีมีพัฒนาการเป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงวางรากฐานขยายชุมชน ช่วงที่มีการเปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันการศึกษา และช่วงการขยายตัวสู่ธุรกิจและกิจการด้านอาหาร อย่างไรก็ตาม แม้ศาสนาอิสลามจะเป็นที่ยอมรับของคนเกาหลีมากขึ้น แต่สถานภาพของชาวมุสลิมนั้นก็ยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเกาหลีมากเท่าที่ควร วิถีแบบอิสลามในสังคมเกาหลีอาจจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยากลำบาก เนื่องจากมีความคิดความเชื่อและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ ศาสนาอิสลาม ประเทศเกาหลี พัฒนาการ

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศเกาหลีตั้งอยู่บนคาบสมุทรเกาหลี ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเอเชียตะวันออกเฉียง เป็นชาติที่ตั้งอยู่ระหว่างประเทศมหาอำนาจที่สำคัญ 2 ประเทศคือสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศญี่ปุ่น เป็นที่ทราบกันดีว่าทั้ง 3 ประเทศนี้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างกันเองเป็นส่วน ใหญ่ จึงทำให้ทั้งสามประเทศนี้มีเอกลักษณ์ประจำชาติที่มีความคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งเกิดจากการรับ วัฒนธรรมแม่แบบมาจากประเทศจีนเหมือนกัน เนื่องจากประเทศจีนเป็นประเทศมหาอำนาจทั้งใน ด้านขนาดของประเทศ จำนวนประชากร และความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมส่งผลให้เกิดการส่งผ่าน และการลอกเลียนทางวัฒนธรรมจากประเทศจีนเป็นกระแสหลักไปสู่ประเทศที่ต้องการพัฒนา ประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างประเทศเกาหลีและญี่ปุ่น (สงบส่งเมือง 2528 : 105) ทำให้เกิด การรับส่งวัฒนธรรมความเชื่อระหว่างกัน ในขณะที่เดียวกันประเทศเกาหลีซึ่งเป็นประเทศเล็กกว่าก็ มักจะเป็นผู้รับการเผยแพร่วิทยาการความรู้จากประเทศใหญ่ทั้งสองอยู่เรื่อยมา โดยเฉพาะการรับ อิทธิพลความเชื่อจากประเทศจีน เช่น การรับอิทธิพลของลัทธิขงจื้อจากประเทศจีนที่ต้องการเผยแพร่ เข้าสู่ประเทศเกาหลีโดยตรง ซึ่งในเวลาต่อมาได้กลายเป็นรากฐานของขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิดความเชื่อของชาวเกาหลี ทำให้สภาพสังคมเกาหลีสะท้อนแนวคิดตามแบบลัทธิขงจื้อได้ อย่างชัดเจนออกมาในความเชื่อในด้านต่างๆ เช่น พิธีเซ่นไหว้บรรพบุรุษ การให้ความสำคัญกับผู้ อาวุโส หรือลีสันในเชิงสัญลักษณ์ล้วนแต่ได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิขงจื้อทั้งสิ้น รวมถึงการรับแนว ความเชื่อทางพุทธศาสนาก็มาจากประเทศจีน

ประเทศเกาหลีซึ่งทั่วโลกรู้จักกันในฐานะแหล่งส่งออกสินค้าทางวัฒนธรรมรายใหญ่ของโลก ทุกวันนี้มีจำนวนประชากร 48 ล้านกว่าคน นับถือศาสนาหลากหลายศาสนา ทั้งพุทธ(นิกาย มหายาน) คริสต์ ขงจื้อ และศาสนาพื้นบ้าน ประเทศเกาหลีได้ไม่มีศาสนาประจำชาติ และประชาชน มีอิสระในการนับถือศาสนา ในปี ค.ศ. 2005 ประชากรเกาหลีได้เกือบครึ่งหนึ่งเป็นศาสนา ส่วนที่ เหลือส่วนใหญ่เป็นชาวพุทธหรือคริสต์ ต่อมาในปี ค.ศ. 2007 ได้มีการสำรวจสำมะโนประชากร พบว่าร้อยละ 29.2 นับถือศาสนาคริสต์ (ในจำนวนนี้เป็นโปรเตสแตนต์ร้อยละ 18.3 และคาทอลิก ร้อยละ 10.9) รองลงมาคือร้อยละ 22.8 นับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้ยังมีศาสนาอิสลามที่เข้าสู่ เกาหลีครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 7 รวมทั้งลัทธิเกิดใหม่อย่าง ลัทธิซอนโด และลัทธิวอนบุด ทั้งยัง

มีการปฏิบัติศาสนกิจในลัทธิเชมัน ลัทธิดั้งเดิมของเกาหลีก่อนรับศาสนาอื่น ซึ่งนับถือเทพเจ้าผู้สร้าง คือ ฮวันอิน (คือ พระอินทร์ในพุทธศาสนา) ทั้งได้รับการนับถือในกลุ่มชาวคริสต์ทั้งคาทอลิกและโปรเตสแตนต์ด้วย ในส่วนของศาสนาอิสลามเคยเข้ามามีอิทธิพลในดินแดนเกาหลีตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 7 ในยุครัฐเหนือได้ แต่ผู้สืบเชื้อสายได้หันไปนับถือศาสนาพุทธหรือเชมันแทน เนื่องจากเกาหลีขาดการติดต่อกับโลกอาหรับ (ประเทศเกาหลีใต้. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/:สืบค้นวันที่ 20 มิถุนายน2556>.)

ในปัจจุบันศาสนาอิสลามกำลังเติบโตในประเทศเกาหลี ซึ่งศาสนาอิสลามได้เข้ามายังดินแดนแห่งนี้เป็นเวลาานมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 เมื่อพ่อค้าชาวอาหรับมักเดินทางมาติดต่อค้าขายในดินแดนชายฝั่งทะเลภาคใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในยุค 70 และ 80 นั้นมีประชาชนของเกาหลีเป็นจำนวนมากได้เดินทางไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง เมื่อได้ไปทำงานอยู่ในประเทศอาหรับก็ทำให้ชาวเกาหลีเหล่านั้นได้เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากว่า พวกเขาจะรู้สึกใกล้ชิดกันมากกว่าเมื่อเปลี่ยนมาเป็นมุสลิม ทำให้รู้สึกเหมือนเป็นพี่น้องกัน ส่งผลให้การทำสิ่งต่างๆ ได้สะดวกมากขึ้น เพราะนับถือศาสนาเดียวกัน ดำเนินชีวิตแบบเดียวกันเหมือนดินแดนเหล่านี้เป็นบ้านของพวกเขา

ถึงแม้ว่าปัจจุบันชาวมุสลิมจะเป็นชนกลุ่มน้อยดินแดนเกาหลีใต้ (อิสลามแห่งดินแดนเกาหลีใต้. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก <http://thaimaroc.6te.net/koria.html>: สืบค้นวันที่ 20 มิถุนายน 2556) แต่ศาสนาอิสลามกำลังได้รับความนิยมจากชาวเกาหลีใต้และแพร่ขยายไปอย่างมากตั้งแต่สมัยที่เกาหลีใต้ถูกยึดครองโดยญี่ปุ่นการฟื้นคืนของศาสนาอิสลามเกิดขึ้นมาอีกครั้งในสมัยสงครามเกาหลี (1950-1953) ซึ่งกองกำลังหลักในการรบคือกองกำลังของสหรัฐแต่ก็มีกองกำลังสนับสนุนจากชาติอื่นด้วยซึ่งในจำนวนนั้นก็คือตุรกีที่เป็นพันธมิตรที่ใกล้ชิดที่สุดของสหรัฐ โดยทหารตุรกีได้นำศาสนาอิสลามมาดินแดนแห่งนี้ สำหรับประเทศเกาหลีใต้ในปัจจุบันนี้ มีผู้นับถือศาสนาอิสลามที่เป็นชาวเกาหลีใต้ประมาณ 35,000 คน และเป็นชาวต่างชาติมากกว่า 100,000 คน ซึ่งมีมัสยิดสำหรับปฏิบัติศาสนกิจเพียง 4 – 5 ที่เท่านั้น โดยแยกกันไปตามแต่ละเมืองของประเทศ มัสยิดกลาง (Seoul Central Mosque) ตั้งอยู่ในย่านอิเทวอน ซึ่งอยู่ในกรุงโซล (อิสลามกำลังเติบโตอย่างรวดเร็วในเกาหลีใต้. [ออนไลน์].เข้าถึงได้จาก <http://www.muslimvoicetv.com/ncontent/news.php?nid=1363>: สืบค้นวันที่ 20 มิถุนายน 2556.)

ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีนั้นมึประวัติความเป็นมาที่ยาวนานและยังมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆในปัจจุบัน รวมถึงการสร้างศาสนาสถานไว้ให้สำหรับชาวมุสลิมไว้ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่ายังมีชาวมุสลิมอยู่ในเกาหลีจำนวนหนึ่ง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี ซึ่งเป็นศาสนาที่พบผู้นับถือไม่มากเท่าศาสนาคริสต์ และศาสนาพุทธ ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรและพัฒนาการของศาสนาอิสลาม รวมถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมท่ามกลางความก้าวหน้าด้วยเทคโนโลยีและวัฒนธรรมใหม่ๆของชาวเกาหลีในปัจจุบันนั้นเป็นอย่างไร

จากความน่าสนใจดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ศึกษา “ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี” เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาของศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีตั้งแต่ในยุคอดีตจนถึงปัจจุบัน รวมถึงสถานะของมุสลิมในเกาหลีเป็นอย่างไรและศาสนาอิสลามเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของศาสนาอิสลามในเกาหลี
2. เพื่อศึกษาพัฒนาการและสถานภาพในปัจจุบันของศาสนาอิสลามในเกาหลี

3. ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาเฉพาะประวัติศาสตร์และความเป็นมาของศาสนาอิสลามตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน
2. ศึกษาการเจริญเติบโตและสถานภาพของศาสนาอิสลาม รวมถึงวิถีชีวิตของชาวมุสลิมในสังคมเกาหลียุคปัจจุบัน

4. วิธีการดำเนินการ

1. ศึกษาจากข้อมูลที่ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ บทความต่างๆ รวมไปถึงข้อมูลและบทความจากอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่จะศึกษา
2. เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี ทั้งเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
3. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของงานวิจัย

5. ผลการวิจัย

1. การเข้ามาของอิสลามในประเทศเกาหลี

ประเทศเกาหลีเป็นประเทศที่มีความเชื่อที่หลากหลาย ทั้งความเชื่อดั้งเดิมและหลักศาสนาที่รับมาจากต่างชาติ ทั้งพุทธศาสนา ลัทธิขงจื้อ ศาสนาคริสต์ รวมถึงศาสนาอิสลามที่เป็นศาสนาที่เข้ามาใหม่ในประเทศเกาหลี ในช่วงศตวรรษที่ 19 การเข้ามาของศาสนาอิสลามเริ่มจากกองทัพทหารตุรกีที่เข้ามาช่วยเหลือประเทศเกาหลีในขณะที่กำลังเกิดสงครามในช่วง

ปี 1950 เป็นช่วงที่เกิดสงครามกลางเมืองระหว่างเกาหลีเหนือและเกาหลีใต้ ทางสหประชาชาติได้ส่งกองกำลังทหารจากหลากหลายประเทศเข้ามายังคาบสมุทรเกาหลี หนึ่งในกองกำลังที่สหประชาชาติส่งเข้ามานั้น มีทหารจากประเทศตุรกีที่ทางสหประชาชาติส่งเข้ามาให้การช่วยเหลือทหารและชาวเกาหลีผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม

ชาวมุสลิมคนแรกๆที่เข้ามาเผยแพร่ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีก็คือ นายอับดุลฆอฟีร์ การเรสไม โลกู ทหารมุสลิมชาวเติร์กซึ่งเป็นอหิหม่าม'ของกองพลเติร์ก ในตอนแรกได้เริ่มสอนอิสลามแก่ชาวเกาหลีที่มาเยี่ยมกองทัพของชาวเติร์ก และต่อมาได้สอนตามที่สาธารณะในเกาหลี โดยการบรรยายศาสนาธรรม ต่อมาในเดือนกันยายน ปี1955 พวกเขาได้เริ่มขอบเขตการทำกิจกรรมที่กว้างขึ้นเกี่ยวกับอิสลาม ผลที่ได้คือชาวเกาหลีมีความสนใจอิสลามเพิ่มมากขึ้น นายอับดุลลอฮ์ คิมยูโด นายอุมร์ คิมจินยู และนายมุฮัมหมัด ยูนคยอง เป็นมุสลิมเกาหลีรุ่นแรกๆที่รับอิสลามโดยได้รับแรงบันดาลใจจากอหิหม่ามอับดุลฆอฟีร์

หลังจากนั้น ผู้ที่รับอิสลามใหม่ได้ก่อตั้งศูนย์กลางอิสลามในเดือนกันยายน ปี1955 เพื่อการเรียนรู้และการสอนอิสลามที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เกือบทุกอาทิตย์พวกเขาจะเชิญนายอับดุลฆอฟีร์ การเรสไม โลกู และจัดให้มีการบรรยาย โดยมีชาวเกาหลีหลายคนมีโอกาสได้ศึกษาพื้นฐานคำสอนของอิสลาม ทำให้ในวันที่ 10 มิถุนายน ปี1955 มีชาวเกาหลีจำนวน 57 คนเข้ารับอิสลาม หลังจากการฟังบรรยายที่น่าประทับใจของนายอับดุลฆอฟีร์ การเรสไม โลกู

โอกาสนี้กลายเป็นจุดเปลี่ยนในการแพร่หลายของอิสลามในเกาหลี ในเดือนเมษายน ปี 1956 มีการก่อตั้งโรงเรียนของจีนที่ด้านหลังของกองทัพทหาร ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนความรู้ทาง

¹ ผู้นำในการประกอบศาสนกิจ

ศาสนาอิสลามให้แก่เด็กมุสลิม รวมถึงยังให้ความรู้แก่เด็กชาวเกาหลีที่ยากจน ที่ไม่สามารถเข้าเรียนโรงเรียนปกติได้ จึงทำให้มีชาวมุสลิมเกาหลีเพิ่มขึ้นอย่างมาก พอที่จะกลายเป็นสหพันธ์ ในปี 1967

ในเดือนกรกฎาคม ปี 1956 ได้มีการแต่งตั้งหัวหน้าคนใหม่ จากนายคารสไมโลกุลเป็นนายซูเบอร์ คอรัช เขาได้เริ่มการเผยแพร่ศาสนาอย่างจริงจัง โดยกิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายศาสนา และรวมตัวเพื่อพูดคุย เพื่อกระชับความสัมพันธ์ เขาได้สร้างมัสยิดชั่วคราวโดยใช้เต็นท์ทหารขนาดใหญ่และสร้างมีหออาซาน² ในค่ายทหารใหญ่ในกรุงโซล และได้รับการบันทึกว่าเป็นมัสยิดแห่งแรกของเกาหลี ในการเปิดพิธีการเปิดมัสยิด มีคนรับอิสลามในวันนั้นเพิ่มขึ้นอีก 58 คน และในเดือนกรกฎาคม ปี 1957 มีจำนวนมุสลิมในเกาหลีเพิ่มขึ้นถึง 208 คน

ในระหว่างช่วงปี 1960-1976 ประเทศเกาหลีได้มีการติดต่อสัมพันธ์กับทั้งประเทศมาเลเซียและปาเกีสถาน จากการสัมพันธ์ไมตรีในครั้งนั้น ทำให้ ๗ คน อับดุลเราะห์มาน นายกรัฐมนตรีประเทศมาเลเซียได้ส่งเสริมให้มีการสร้างมัสยิดกลางในกรุงโซล และการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในเกาหลีก็เริ่มจริงจังมากยิ่งขึ้น เมื่อมีนายเมอลานา ชัยญิด มูฮัมหมัด จามิล ประธานสมาคมอัลกุรอานของประเทศปาเกีสถาน เขามาทำงานศาสนาอย่างเต็มที่ คือเขาพยายามอย่างมากที่จะสอนให้ชาวเกาหลีมีความรู้ความเข้าใจในความคิดความเชื่อของศาสนาอิสลาม จนได้รับการขนานนามว่าเป็นบิดาของชาวมุสลิมเกาหลี และเขายังได้รับการแต่งตั้งและเป็นตัวแทนของชาวมุสลิมในประเทศเกาหลีอีกด้วย

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีเริ่มเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น และเป็นยุคที่ศาสนาอิสลามการขยายอย่างรวดเร็วในเกาหลี เพราะในขณะนั้นประเทศเกาหลีเข้าไปลงทุนในประเทศแถบอาหรับมากขึ้น รวมถึงมีแรงงานจากเกาหลีเข้าไปทำงานที่นั่นด้วยจึงทำให้ชาวเกาหลีรู้จักประเทศในคาบสมุทรอาหรับมากขึ้นแรงงานเกาหลีที่ทำงานอยู่ในประเทศแถบอาหรับได้รับรู้วิถีชีวิตและเข้าใจในความเป็นอิสลาม จึงเปลี่ยนมาเข้ารับศาสนาเข้ารับอิสลาม นั่นจึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีชาวเกาหลีที่นับถืออิสลามมากขึ้น ในเวลาเดียวกันสหพันธ์มุสลิมเกาหลีก็เป็นแกนนำหลักในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในเกาหลี

² หอคอยสูงที่ตั้งอยู่บนหลังคามัสยิด ไว้กระจายเสียงเพื่อเรียกให้คนมาละหมาด

2. พัฒนาการของศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี

เมื่อศาสนาอิสลามเป็นที่รู้จักมากขึ้นในประเทศเกาหลี และมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งมีทั้งชาวเกาหลีเองและชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเกาหลี เมื่อศาสนาอิสลามเริ่มขยายขึ้น จึงมีการพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนตามลำดับ

จากการศึกษาถึงพัฒนาการของอิสลามในเกาหลีจึงสามารถแบ่งพัฒนาการได้เป็น 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงการก่อตั้งศูนย์กลางอิสลามในประเทศเกาหลี ซึ่งเป็นการวางรากฐานขยายชุมชน ช่วงศาสนาอิสลามขยายตัวเข้าสู่สถาบันการศึกษา และช่วงขยายตัวเข้าสู่โลกธุรกิจและกิจการด้านอาหาร

ช่วงแรก : วางรากฐานขยายชุมชน

ช่วงก่อตั้งรากฐานของอิสลามในสังคมเกาหลีนี้ได้เริ่มตั้งแต่ปี 1955 หลังจากที่นายการเสอไม โลกู ทหารชาวตุรกีได้มาเผยแพร่ศาสนาอิสลามในช่วงที่เกิดสงครามเกาหลี ทำให้มีชาวเกาหลีจำนวนหนึ่งหันมาเข้ารับศาสนาอิสลาม ซึ่งต่อมาหนึ่งในชาวมุสลิมเกาหลีกลุ่มนั้นได้เป็นผู้ก่อตั้งสหพันธ์มุสลิมเกาหลี หรือ Korean Muslim Federation (K.M.F) ในปี 1966 คือนายมุฮัมมัด ยูน ดยุก และมีนายช็อบรี ซอ จองกิล และนายสุไลมาน ลี ฮวาซิก เป็นผู้ร่วมก่อตั้งสหพันธ์แห่งนี้ด้วย โดยก่อตั้งขึ้นอย่างถูกกฎหมาย และได้รับการอนุมัติจากรัฐบาลเกาหลี ซึ่งในช่วงแรกนั้น สหพันธ์แห่งนี้ได้ทำเป็นมัสยิดชั่วคราว เพื่อให้ชาวมุสลิมได้มีพื้นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา และเป็นที่สำหรับให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เผยแพร่ตำราให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม และสนับสนุนสถาบันสำหรับการสอนอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน การก่อตั้งสหพันธ์มุสลิมเกาหลีนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการเผยแพร่ศาสนาอิสลามอย่างเป็นทางการในประเทศเกาหลี

ต่อมาในปี 1967 สหพันธ์ได้รับเงินบริจาคจากกระทรวงการศาสนาในประเทศคูเวต เป็นเงินจำนวน 500 ปอนด์ เพื่อก่อตั้งมูลนิธิอิสลามแห่งประเทศเกาหลี Korea Islam Foundation (K.I.F) ทั้งนี้ก็เพื่อส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงเป็นกองทุนสำหรับการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี โดยมีนายเมาลานา ชัยญิด มุฮัมมัด จามิล เป็นประธานของมูลนิธิ

ต่อมาในช่วงปี 1974 สมัยการปกครองโดยรัฐบาลของปาร์ค จองฮี ได้ประสบกับวิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรก (Oil Crisis)³ รัฐบาลเกาหลีจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับประเทศอาหรับและประชากรชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศเกาหลีเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลัวว่าประเทศตนจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ดังกล่าว ดังนั้นนายปาร์ค จองฮี จึงได้บริจาที่ดิน 5000 ตารางเมตร เพื่อให้เป็นพื้นที่สำหรับก่อสร้างมัสยิด ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอิแทวอน กรุงโซล หลังจากที่ได้รับ การบริจาคที่ดินแล้ว ยังได้รับเงินบริจาคจากประเทศมุสลิมต่างๆ ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย ลิเบีย คูเวต การ์ตา โมร็อกโก สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และมาเลเซีย รวมเป็นจำนวน 400,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนการก่อสร้างมัสยิดและศูนย์กลางอิสลามแห่งแรกในประเทศเกาหลี โดยอาคารมัสยิดมีลักษณะเป็นอาคารสองชั้น หอระฆังส่วนของผู้ชายสามารถรองรับได้ประมาณ 400 คน และหอระฆังสำหรับผู้หญิงสามารถรองรับได้ประมาณ 200 คน ซึ่งรวมแล้วมัสยิดแห่งนี้รองรับผู้ที่มาละหมาดได้ถึง 600 คน ซึ่งการก่อสร้างสำเร็จจุล่งไปได้ด้วยดี และได้จัดพิธีเปิดในวันที่ 21 พฤษภาคม ปี 1976 มัสยิดกลางประจำกรุงโซลและศูนย์กลางอิสลามแห่งนี้ถือว่าเป็นสัญลักษณ์การร่วมมือของประเทศเกาหลีและประเทศแถบอาหรับ อิหม่ามประจำมัสยิดกลางคือนายสุไลมาน ลี แสงรเย และมีผู้เผยแพร่ศาสนาจากต่างประเทศอีกสองคนคือนายอับดุลราซิด ซึ่งเป็นชาวไทย ส่วนอีกคนคือนายฟารุก ชันบูล ซึ่งเป็นชาวตุรกี การให้ความสำคัญกับสร้างมัสยิดในเกาหลีนี้ แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลเกาหลีใส่ใจในการดำรงอยู่ของชาวมุสลิม ทั้งที่เป็นคนเกาหลีและคนต่างชาติที่อาศัยอยู่ในเกาหลีก็ตาม เพื่อให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามมีสถานที่ที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ให้เหมือนกับชาวคริสต์ และชาวพุทธ ถือว่าเป็นการยกระดับศาสนาอิสลามในมิถุนันในสังคมเกาหลี ทำให้มีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากขึ้น

หลังจากที่มัสยิดกลางกรุงโซล และศูนย์กลางอิสลามแห่งประเทศไทยได้ก่อตั้งสำเร็จแล้ว นั้น ก็เริ่มมีการดำเนินการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีต่อ โดยการแปลพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานจากภาษาอาหรับมาเป็นภาษาเกาหลี โดยศาสตราจารย์อุสมาน คิม ยงชาน และยัง

³ วิกฤตการณ์น้ำมันครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2516 ในช่วงที่เกิดสงครามระหว่างอิสราเอลกับกลุ่มประเทศอาหรับที่ส่งออกน้ำมัน จนทำให้กลุ่มประเทศอาหรับประกาศใช้มาตรการห้ามส่งออกน้ำมัน ไปยังประเทศที่เป็นพันธมิตรของอิสราเอล ในสงครามครั้งนี้ ได้แก่ สหรัฐฯ และเนเธอร์แลนด์ ประกอบกับกลุ่มประเทศผู้ส่งออกน้ำมัน (OPEC) ประกาศลดกำลังการผลิตน้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันปรับตัวสูงขึ้นทันทีจากระดับ 2-3 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล สู่ระดับ 10-11 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล

ได้ตีพิมพ์หนังสือ The Way to be Muslim เป็นภาษาเกาหลี เพื่อให้ชาวเกาหลีได้รับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากยิ่งขึ้น จากการเผยแพร่ศาสนาแบบนี้ทำให้มีชาวเกาหลีหันมาเข้ารับศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้น จนกระทั่งในปี 1978 มีชาวมุสลิมเกาหลีรวมกลุ่มกันเพื่อไปประกอบพิธีฮัจจ์ ที่นครเมกกะห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยมีหลักฐานบันทึกในประวัติศาสตร์เกาหลี ว่าในทุกๆปี จะมีมุสลิมเกาหลีรวมตัวเพื่อไปแสวงบุญ จากการที่เผยแพร่คำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาเกาหลี ส่งผลให้มีชาวเกาหลีเลื่อมใสในศาสนาอิสลามมากขึ้น จะเห็นได้ว่าศาสนาอิสลามเริ่มมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อของชาวเกาหลี ซึ่งเห็นได้จากการไปประกอบพิธีฮัจจ์ของชาวมุสลิมเกาหลี ซึ่งการไปแสวงบุญนี้ถือเป็นหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เมื่อมีชาวเกาหลีนับถือศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้น ชุมชนชาวมุสลิมจึงเริ่มขยายตัวไปตามเมืองต่างๆในประเทศเกาหลี รวมถึงในต่างประเทศอีกด้วย

ในช่วงระหว่างปี 1978-1982 ศาสนาอิสลามได้รับความสนใจจากชาวเกาหลีเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่มีแรงงานชาวเกาหลีไปทำงานที่ประเทศในตะวันออกกลาง ทำให้แรงงานเหล่านั้นต้องการศึกษาศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้น ในที่สุดก็หันมาเข้ารับอิสลาม ส่งผลให้มีการก่อสร้างสหพันธ์มุสลิมเกาหลีขึ้นที่เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในปี 1978 เพื่อคอยดูแลแรงงานชาวเกาหลี โดยได้รับการช่วยเหลือจากนายเชค โอมาร์ อับดุลลอฮ์ คามาล นักธุรกิจชาวซาอุดี โดยมีแรงงานชาวเกาหลีประมาณ 8,000 คนที่เข้ารับอิสลาม ในปีถัดมาสหพันธ์มุสลิมเกาหลีได้ขยายไปยังประเทศคูเวต ซึ่งมีแรงงานชาวเกาหลีเข้ารับอิสลามประมาณ 3,000 คน และเปิดอีกสาขาที่ประเทศอินโดนีเซีย ในปี 1982 ในขณะที่เดียวกันการเผยแพร่ศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลียังคงดำเนินการอยู่ตลอด และเป็นช่วงเดียวกับที่มีแรงงานชาวมุสลิมจากต่างประเทศเข้ามาทำงานในประเทศเกาหลีเพิ่มขึ้น ประชากรมุสลิมในเกาหลีก็เพิ่มขึ้นไปโดยปริยาย ดังนั้นทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีเห็นว่าจำเป็นต้องสร้างมัสยิด และศูนย์อิสลามตามเมืองต่างๆ เพื่อรองรับประชากรมุสลิมที่เพิ่มขึ้น และให้ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ตามเมืองต่างๆได้มีสถานที่ประกอบศาสนกิจ ถือเป็น การขยายชุมชนชาวมุสลิมออกไปยังเมืองต่างๆอีกด้วย ซึ่งเมืองที่ได้ทำการก่อสร้างสร้างมัสยิด และศูนย์อิสลามได้แก่ เมืองพูซาน เมืองกวางจู เมืองจอนจู เมืองอันยาง เกาะเชจู เมืองอันซาน และเมืองโพซอน ตามลำดับ โดยจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของแต่ละแห่งพอสังเขป ดังต่อไปนี้

มัสยิดอัลฟาตะห์และศูนย์อิสลามที่เมืองพูซาน เป็นมัสยิดแห่งที่ 2 ในประเทศเกาหลี การก่อสร้างครั้งนี้อยู่ภายใต้การดูแลของ ดร.อาลี เฟลลัค รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของประเทศ มัสยิดแห่งนี้สามารถรองรับคนได้ประมาณ 250 คน ปัจจุบันมีนาย ยาซึร์ ลี จองยุก ดำรงตำแหน่งประธานและอิหม่ามของมัสยิดแห่งนี้ กิจกรรมหลักๆของมัสยิดแห่งนี้ คือ การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัฒนธรรมของศาสนาอิสลาม บรรยายศาสนธรรม จัดประกวดการอ่านคัมภีร์กุรอาน และมีกิจกรรมอย่างอื่นที่หลากหลายที่เป็นการเผยแพร่ศาสนาอิสลาม เช่นการเผยแพร่ผ่านทางสื่อสารมวลชนในเขตพูซาน และมีกีฬากระชับสัมพันธ์ของคนมุสลิมในพูซาน เป็นต้น ซึ่งได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาชาวอาหรับ ที่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยพูซาน มาเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆที่เป็นการเผยแพร่ศาสนา

มัสยิดประจำเมืองกวางจูและศูนย์อิสลามที่เมืองกวางจู ในจังหวัดคยองกี เป็นมัสยิดแห่งที่ 3 ในประเทศเกาหลี ซึ่งในเมืองนี้มีแห่งหนึ่งชื่อหมู่บ้านซันยง หรือที่รู้จักกันในชื่อหมู่บ้านมุสลิม หมู่บ้านแห่งนี้มีชาวเกาหลีที่เป็นมุสลิมทั้งสิ้น 700 คน ในปี 1979 รองรัฐมนตรีกระทรวงการกุศลและกิจการทางศาสนาอิสลามของประเทศคูเวต ได้มาเยี่ยมชมและสร้างกำลังใจให้กับชาวเกาหลีที่เพิ่งเข้ารับอิสลาม หลังจากนั้นไม่นาน ก็มีตุลาการจากประเทศคูเวตนำเงินที่ได้จากการรับบริจาครวมเป็นเงินจำนวน 126,675 ดอลลาร์สหรัฐ มามอบให้เพื่อสร้างมัสยิด และศูนย์อิสลาม ซึ่งมัสยิดสามารถรองรับคนได้ประมาณ 735 คน ในส่วนของผู้ชายได้ 450 คนผู้หญิง 285 คน อิหม่ามประจำมัสยิดคือนายอับดุลเลาะ ซอน ดุกลิน

หลังจากนั้นในปี 1986 ก็ดำเนินการก่อสร้างมัสยิดอนุบักรซาดิกและศูนย์อิสลามที่เมืองจอนจู โดยมีนายอับดุลลาติน อัลซารี เป็นผู้บริจาคเงินจำนวน 265,000 ดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสร้างมัสยิด มัสยิดแห่งนี้เป็นอาคารสามชั้น ชั้นหนึ่งจะเป็นห้องบรรยายและสำนักงาน รวมถึงสถานที่อาบน้ำละหมาดในตัวอาคาร ชั้นสองเป็นสถานที่ละหมาดสำหรับผู้ชาย ส่วนชั้นสามเป็นสถานที่ละหมาดสำหรับผู้หญิง มัสยิดแห่งนี้สามารถรองรับคนได้จำนวน 250 คน มัสยิดแห่งนี้มีสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือมีการผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมแบบเกาหลีพื้นบ้านกับสถาปัตยกรรมแบบอิสลาม โดยที่หลังคาของมัสยิดจะเป็นหลังคาแบบเกาหลีพื้นบ้าน และมีโดมที่เป็นสัญลักษณ์ของสถาปัตยกรรมแบบตะวันออกกลาง ซึ่งการดำเนินงานทางศาสนาจะทำโดยนายอับดุลวาฮาบ ญูฮัด ผู้เผยแพร่ศาสนาชาวรัสเซีย ได้มาเป็นอิหม่ามและเป็น

ผู้บรรยายความหมายของคัมภีร์อัลกุรอานให้แก่ชาวเกาหลีที่อาศัยอยู่ในเมืองจอนจูจำนวน 350 คน ในทุกๆวันหลังการละหมาดอิซาอ⁴ ซึ่งก็ได้รับผลตอบรับที่ดีจากชาวบ้านในบริเวณนั้น ทำให้การเผยแพร่ศาสนาอิสลามในเมืองจอนจูเป็นไปได้ด้วยดี

ในปีเดียวกันนั้น การก่อสร้างมัสยิดมัสยิดรอบิตอฮ์และศูนย์อิสลามที่เมืองอันยางก็ได้สำเร็จลุล่วงเช่นเดียวกัน โดยมี นายซูเซน ยู ชางชิก เป็นผู้ที่นำเงินส่วนตัวจำนวน 50 ล้านบาท ซื้อโบสถ์คริสเตียนเพื่อนำมาสร้างใหม่เป็นมัสยิด เดิมมัสยิดแห่งนี้มี 2 ชั้น ชั้นแรกเป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็ก ส่วนชั้นสองเป็นที่สำหรับละหมาด แต่พอในช่วงทศวรรษ 1990 เริ่มมีแรงงานมุสลิมที่เป็นชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น บริเวณที่ละหมาดก็เล็กลงเพราะคนมากขึ้น จึงทำการก่อสร้างชั้น 3 ด้วยเงินจากกองทุนการกุศลจำนวน 100 ล้านบาท เพื่อให้รองรับคนที่มาละหมาดให้ได้มากขึ้น อิหม่ามท่านแรกของมัสยิดแห่งนี้คือนาย ยู ชางชิก หลังจากที่อยู่อิหม่ามท่านนี้เสียชีวิต ในเดือนธันวาคม 1999 ก็มี นายฮัก นัซมัด ดำรงตำแหน่งอิหม่ามของมัสยิดนี้แทน

หลังจากที่มีการก่อสร้างมัสยิดตามเมืองที่มีชุมชนชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในช่วงปี 2000 เป็นต้นมา ธุรกิจการท่องเที่ยวในเกาหลีได้เริ่มเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติมากขึ้น ซึ่งรวมไปถึงนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวมุสลิม ทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้ จึงก่อตั้งศูนย์อิสลามที่เกาะเชจู เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ปี 2002 เพื่อเป็นสถานที่ละหมาดสำหรับนักท่องเที่ยวมุสลิม และยังใช้ในการเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่คนในเกาะนี้ด้วย โดยมีนายบาฮิร คิม แดยอง เป็นอิหม่ามและยังเป็นอาจารย์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเจจูฮันราอีกด้วย เขามีความพยายามที่จะเผยแพร่ศาสนาอิสลาม โดยจัดการบรรยายเพื่อให้นักศึกษาและเยาวชนในเกาะเชจูมีความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากขึ้น

นอกจากจะสร้างศูนย์อิสลามเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแล้วนั้น ทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีก็ให้ความสำคัญแรงงานชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตอุตสาหกรรมของประเทศเกาหลี จึงได้ก่อตั้งมัสยิดในเมืองอันซาน โดยการซื้ออาคารสามชั้นเพื่อบูรณะใหม่ให้เป็นที่ตั้งละหมาด ซึ่งในเมืองนี้มีชาวมุสลิมประมาณ 1,500 คน ที่อาศัยอยู่ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบัน โวล และก่อตั้งมัสยิดอีกแห่งที่เมืองโพซอน เพราะในเขตชงอูร์มีมุสลิมที่เป็นชาวต่างชาติอาศัยอยู่ประมาณ 1,500 คน ทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีจึงซื้อที่ดินเพื่อก่อสร้างมัสยิด และมัสยิดแห่งนี้สร้างเสร็จในปี 2003

⁴อิซาอ แปลว่า เวลากลางวัน ระยะเวลาที่มีคัมภีร์มากที่สุด

ในปัจจุบันประเทศเกาหลีได้มีมัสยิดทั้งหมด 8 แห่ง ซึ่งการก่อสร้างมัสยิดนี้ทำให้เห็นถึงการขยายตัวของชุมชนชาวมุสลิมที่กระจายออกไปยังเมืองต่างๆ นั่นก็สามารถเป็นตัวชี้วัดได้ว่ามีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่สหพันธ์มุสลิมเกาหลีในความสัมพันธ์กับการเผยแพร่ศาสนา และต้องการให้สังคมเกาหลีเข้าใจและมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม

ช่วงที่สอง : เปิดอิสลามศึกษาในสถาบันการศึกษา

ช่วงนี้เป็นช่วงที่ศาสนาอิสลาม และวัฒนธรรมแบบอิสลามเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในสถาบันการศึกษาในประเทศเกาหลี โดยการเปิดสาขาอิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยในประเทศเกาหลี ได้แก่ มหาวิทยาลัยฮันุกุก มหาวิทยาลัยมยองจี มหาวิทยาลัยพูซาน มหาวิทยาลัยโซซอน มหาวิทยาลัยนานาชาติโซล และมหาวิทยาลัยชองกัก โดยเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่ที่อยู่ในทุกมหาวิทยาลัยได้นำมาสอน ก็จะเป็นสาขาวิชาภาษาอาหรับ และสาขาวิชาอิสลามศึกษา ที่ว่าด้วยเรื่องพื้นฐานทุกอย่างของศาสนาอิสลาม โดยจะกล่าวถึงข้อมูลของเนื้อหาวิชาที่แต่ละมหาวิทยาลัยเปิดสอน พอสังเขปดังต่อไปนี้

ในปี 1965 มหาวิทยาลัยฮันุกุก ได้เปิดภาควิชาภาษาอาหรับ ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี 1964 มีการเปิดภาควิชาภาษามาลเลย์-อินโดนีเซียไว้ก่อนแล้ว โดยภาควิชาภาษาอาหรับนี้จะสอนภาษาอาหรับวรรณกรรมเปอร์เซีย และอิสลามศึกษา ในส่วนสาขาอิสลามศึกษาจะสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์อิสลาม ประเพณีวัฒนธรรมของอิสลาม ศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน และคำสอนต่างๆของอิสลาม เป็นต้น หลังจากนั้นทางมหาวิทยาลัยก็ได้ทำการเปิดภาควิชาภาษาตุรกี ในปี 1973 และภาษาอิหร่าน ในปี 1976 ขึ้นตามลำดับ ในปี 1976 มหาวิทยาลัยฮันุกุก ได้เปิดหลักสูตรปริญญาโทสาขาภาษาอาหรับและสาขาวิชาตะวันออกกลางศึกษา และในปี 1982 ได้เปิดหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาอาหรับและวรรณกรรม หลักสูตรปริญญาโทและปริญญาเอกจะศึกษาประวัติศาสตร์อิสลาม ศึกษาความหมายในคัมภีร์กุรอาน กฎหมายอิสลาม รวมถึงปรัชญาอิสลาม ซึ่งมีผู้จบการศึกษาจากภาควิชาภาษาอาหรับ มหาวิทยาลัยฮันุกุกเป็นจำนวนมาแล้วทั้งสิ้น 2500 คน และทุกๆปีจะมีนักศึกษาใหม่จำนวน 90 คน และมหาวิทยาลัยฮันุกุกยังเป็นศูนย์การวิจัยและการศึกษาในตะวันออกกลางและศาสนาอิสลามอีกด้วย

มหาวิทยาลัยมยองจี เป็นมหาวิทยาลัยแห่งที่ 2 ที่เปิดภาควิชาภาษาอาหรับในปี 1976 และได้เปลี่ยนชื่อภาควิชาเป็นภาควิชาอาหรับศึกษา ในปี 2000 เนื้อหาที่สอนคือ ทำความเข้าใจเนื้อหาของคัมภีร์กุรอานและฮาดีษ (คำสอน) รวมถึงวิถีความเป็นอยู่แบบอิสลาม หลังจากนั้นก็เปิดหลักสูตรปริญญาโท ในสาขาวิชาวรรณกรรมอาหรับ

ในช่วงนี้มหาวิทยาลัยต่างๆในประเทศเกาหลีได้เริ่มเปิดภาควิชาภาษาอาหรับขึ้นมาเรื่อยๆ อย่างเช่น มหาวิทยาลัยพูซานได้เปิดภาควิชาภาษาอาหรับในปี 1983 ส่วนมหาวิทยาลัยโชซอน ในเมืองกวางจู (Choson University) ภาควิชาภาษาอาหรับของที่นี่มีเนื้อหาวิชาใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยฮันุกุก ในเดือนมีนาคม ปี 1997 เปิดหลักสูตรปริญญาโทภาควิชาภาษาอาหรับและอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยนานาชาติโซล และมหาวิทยาลัยชองกึง ก็มีภาควิชาศาสนาศาสตร์ซึ่งมีการสอนเกี่ยวกับอิสลามด้วยเหมือนกัน เนื้อหาในบทเรียนก็เช่นความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามเบื้องต้นและประวัติศาสตร์ที่สำคัญของอิสลาม

จากการที่มีการเปิดภาควิชาภาษาอาหรับและหลักสูตรอิสลามศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศเกาหลีนั้น สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกาหลีกับชาติอาหรับ ซึ่งการเรียนรู้ถึงภาษาและวัฒนธรรมของชาติอาหรับนั้นจะทำให้การติดต่อสื่อสารกับอาหรับ ซึ่งในตะวันออกกลางทั้งหมดใช้ภาษาอาหรับในการสื่อสาร และยังสะท้อนให้เห็นทางด้านเศรษฐกิจอีกด้วย เช่นในกรณีการติดต่อค้าขายกับชาวอาหรับ

นอกจากนั้นทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีได้ก่อตั้งการก่อตั้งสถาบันเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมอิสลามในประเทศเกาหลี (K.I.I.C) ในปี 1997 จุดมุ่งหมายของการก่อตั้งก็เพื่อทำให้ความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในทุกๆด้าน เพื่อการปรับความเข้าใจของคนเกาหลีให้ได้รับความเข้าใจที่ถูกต้องในศาสนาอิสลามและมีการสอนภาษาต่างประเทศ เช่นภาษาอาหรับ ภาษาเปอร์เซีย ภาษาตุรกี และภาษามาลเลย์-อินโดนีเซีย เป็นต้น รวมถึงยังมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันระหว่างประเทศเกาหลีกับประเทศมุสลิม เช่น ให้ทุนการศึกษานักเรียนชาวเกาหลีไปเรียนที่ประเทศในแถบอาหรับ อินโดนีเซียและปากีสถาน เป็นต้น สถาบันแห่งนี้เคยตีพิมพ์วารสาร Korea Journal of Islamic Culture ตั้งแต่ปี 1997 ซึ่งได้ตีพิมพ์ไว้ 5 ฉบับ โดยพิมพ์เป็น 3 ภาษา ได้แก่ภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ และภาษาเกาหลี ซึ่งการก่อตั้งสถาบันดังกล่าวนี้ทำให้ชาวเกาหลีรู้จักอิสลามมากขึ้น ซึ่ง

ไม่ได้หมายถึงแค่ศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ยังรวมไปถึงวัฒนธรรม และวิถีของอิสลามอย่างแท้จริง การให้ทุนการศึกษา หรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศเกาหลีและประเทศมุสลิมนั้น ถือว่าเป็นพัฒนาการที่ดี ที่มีชาวเกาหลีสนใจที่จะไปแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับชาวมุสลิมในต่างประเทศ และที่สำคัญไม่ได้เจาะจงไปที่ภาษาและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศอาหรับอย่างเดียว เท่านั้น ยังให้ความสำคัญไปที่ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซียอีกด้วย

ต่อมาในช่วงปี 2009 ทางสหพันธ์มุสลิมเกาหลีได้เปิดโรงเรียนประถมมุสลิมแห่งแรกขึ้นในประเทศเกาหลี โดยใช้ชื่อโรงเรียนว่า 'Prince Sultan Bin Abdul Aziz Elementary School' มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนมุสลิมในเกาหลีได้ศึกษาศาสนาผ่านทางหลักสูตรสามัญ หลักสูตรของโรงเรียนนี้เหมือนกับโรงเรียนทั่วไปของเกาหลี แต่จะสอนเป็นภาษาอังกฤษทุกวิชา และจะมีการสอนอิสลามศึกษาและวิชาภาษาอาหรับเพิ่มไปด้วย และในช่วงบ่ายจะมีการละหมาด ซึ่งทางโรงเรียนไม่ได้บังคับให้เด็กทุกคนทำละหมาดเพราะเด็กบางคนก็ไม่ได้เป็นมุสลิม จึงเป็นการให้อิสระในการตัดสินใจกับเด็กที่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลาม แต่อีกนัยหนึ่งก็ถือว่าเป็นการทำให้ซึมซับวัฒนธรรมของอิสลาม การทำเช่นนี้ถือว่าการเผยแพร่ศาสนาอีกทางหนึ่ง

การที่ศาสนาอิสลามเป็นส่วนหนึ่งในสถาบันการศึกษาของประเทศเกาหลีนั้น ซึ่งถือว่าเป็นพัฒนาการที่ดีอีกประเด็นหนึ่ง ที่มีชาวเกาหลีสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาอิสลามและวัฒนธรรม รวมไปถึงวิถีชีวิตในแบบอิสลามมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากจำนวนผู้ที่จบการศึกษาในสาขาวิชาอิสลามศึกษา และจำนวนนักศึกษาใหม่ที่สนใจจะเรียนในสาขาวิชานี้ ยังรวมไปถึงการให้ทุนการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการก่อตั้งโรงเรียนประถมอิสลามแห่งแรก จุดนี้เป็นตัวชี้วัดได้ว่า ศาสนาอิสลามกำลังเจริญเติบโตขึ้นในประเทศเกาหลีอย่างต่อเนื่อง

ช่วงที่สาม : การขยายตัวธุรกิจและกิจการด้านอาหาร

เมื่อระบบเศรษฐกิจในประเทศเกาหลีเจริญก้าวหน้า การเข้ามาลงทุนของชาวต่างชาติก็ตามมา นอกจากจะเข้ามาลงทุนในธุรกิจใหญ่แล้ว ธุรกิจเล็กๆอย่างเช่นร้านอาหาร ก็ถือว่าเป็นหนึ่งในการลงทุนของชาวต่างชาติ ยิ่งในช่วงที่เกาหลีเปิดประเทศให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน สังคมเกาหลีก็กลายเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเปิดร้านอาหารของชาวต่างชาติก็เป็นการแสดงออกทางวัฒนธรรมของคนให้แก่สังคมเกาหลีได้รับรู้

ในการศึกษานี้จะเจาะจงไปที่ร้านอาหารมุสลิมที่เปิดให้บริการในประเทศเกาหลี ซึ่งการจะเป็นร้านอาหารมุสลิมที่ถูกต้องและสมบูรณ์แบบตามหลักศาสนานั้น ต้องมีการตรวจสอบโดยองค์กรฮาลาล และทางองค์กรจะอนุญาตให้ใช้สัญลักษณ์ตราฮาลาล เพื่อรับรองว่าร้านนี้อิสลามทานได้ กระบวนการผลิตอาหารไม่ผิดหลักศาสนา ซึ่งร้านอาหารมุสลิมในประเทศเกาหลี หรือสินค้าที่ต้องส่งออกไปยังต่างประเทศ จะใช้ตรารับรองฮาลาลจากต่างประเทศ เช่นมาเลเซีย เป็นต้น จนในที่สุด ในปี 2013 ศูนย์วิจัยอาหารฮาลาลในเอเชีย (IFRC) ได้ก่อตั้งสมาคมฮาลาลแห่งประเทศไทย และมีการจดทะเบียนเครื่องหมายรับรองตราฮาลาล ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่ดีสำหรับนักธุรกิจการค้าการส่งออกชาวเกาหลีอย่างมาก เพราะสินค้าบางอย่างเมื่อไปวางขายในประเทศมุสลิมแล้ว จำเป็นต้องมีตราฮาลาล นอกจากจะเป็นการรับรองว่ามุสลิมสามารถบริโภคสินค้านี้ได้แล้ว ยังสามารถเพิ่มยอดขายให้แก่เจ้าของสินค้าอีกด้วย

ในส่วนร้านอาหารมุสลิมในประเทศเกาหลีนั้น ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นร้านอาหารอินเดีย ร้านอาหารอาหรับ และร้านอาหารมังสวิรัต ส่วนมากพบร้านอาหารเหล่านี้แถวมัชยิดกลางกรุงโซล ในย่านอิแทวอน และมีอยู่ตามห้าง หรือสถานที่ที่ใกล้กับจุดท่องเที่ยวในกรุงโซล ตัวอย่างรายชื่อร้านอาหารอิสลามในเกาหลี ได้แก่ ร้าน India Gate ร้านALSABA ร้าน Durga ร้าน Pooja ร้าน Taj Palace ร้าน Wazwan ร้าน Salam ร้านArabian Restaurant ร้าน Dubai Restaurant ร้าน Evergreen Halal เป็นต้น ซึ่งร้านอาหารฮาลาลกำลังได้รับความนิยมในประเทศเกาหลี เนื่องจากเป็นอาหารของชาติอื่น และเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับชาวเกาหลีอีกด้วย และในปัจจุบันนี้มีธุรกิจอาหารฮาลาลแบบปั่นโต และบริการส่งถึงที่อีกด้วย ธุรกิจอาหารฮาลาลแบบปั่นโตที่มีชื่อเสียงคือ “ฮาลาล โทชิรัก” เป็นธุรกิจที่ดำเนินการโดยนายแอนดรูว์ คิม ซึ่งเป็นผู้ร่วมก่อตั้งร้านอาหารเกาหลีฮาลาลแห่งแรกในกรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ชื่อร้าน The Street Café หลังจากที่เขาประสบความสำเร็จในธุรกิจร้านอาหารในมาเลเซีย เขาจึงเปิดธุรกิจร้านอาหารเกาหลีฮาลาลและมีบริการส่งให้ถึงที่ ซึ่งสะดวกสำหรับมุสลิมในเกาหลีหรือนักท่องเที่ยวชาวมุสลิมที่ต้องการรับประทานอาหารเกาหลีแท้ และมีกระบวนการผลิตที่ถูกต้องตามหลักศาสนาการบริการส่งของธุรกิจนี้คือต้องสั่ง 20 ชุดขึ้นไป ราคาต่อชุดอยู่ที่ 7000 วอน โดยมี ซิน ยูนคยอง เป็นหัวหน้าพ่อครัวและเป็นผู้รับผิดชอบในการพัฒนาเมนูอาหารใน ฮาลาล โทชิรัก ซึ่งธุรกิจนี้กำลังเป็นที่นิยมในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมมาเลเซีย อินโดนีเซีย และกลุ่มนักท่องเที่ยวจากประเทศมุสลิมเป็นอย่างมาก

จากการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลี ทำให้ทราบว่าศาสนาอิสลามมีพัฒนาการเป็นช่วงๆ ซึ่งในแต่ละช่วงบทบาทของศาสนาอิสลามจะแตกต่างกันออกไป อย่างในช่วงแรก พัฒนาการของอิสลามจะมุ่งเน้นไปที่ด้านสังคม การวางรากฐานให้ศาสนาอิสลามมีบทบาทในสังคมเกาหลี ช่วงที่สองพัฒนาการของอิสลามแสดงออกในด้านการศึกษา โดยมีสถาบันการศึกษาเป็นตัวช่วยในการเผยแพร่ศาสนา และในช่วงที่สาม เป็นศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีได้เป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ โดยมีชาวต่างชาติ รวมถึงชาวเกาหลีเองที่ลงทุนทำกิจการเกี่ยวกับอาหารฮาลาล ซึ่งในปัจจุบันธุรกิจร้านอาหารฮาลาลกำลังไปได้ดีและเป็นที่ยอมรับของชาวเกาหลีเอง รวมถึงนักท่องเที่ยวหรือชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศเกาหลี

จากพัฒนาการข้างต้นนี้ ทำให้เห็นว่าศาสนาอิสลามก็เป็นที่ยอมรับและมีผู้นับถือมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากการที่สหพันธ์มุสลิมเกาหลีมีความตั้งใจจริงในการเผยแพร่ และพยายามอธิบายสิ่งที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้แก่ชาวเกาหลี อีกสิ่งที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการของศาสนาอิสลามในเกาหลีก็คือประเทศมุสลิมต่างๆ ที่ให้ความสนับสนุนในการดำเนินงานด้านศาสนาในประเทศเกาหลี ซึ่งทำให้ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศเกาหลีมีพื้นที่และเป็นที่รู้จักในสังคมเกาหลีมากขึ้น แต่ก็ยังมีในบางเรื่องที่สังคมเกาหลียังไม่เข้าใจไม่ดีพอเกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบอิสลาม

ต่อไปจะกล่าวถึงผลการศึกษาในเรื่องสถานภาพของศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมในประเทศเกาหลีในปัจจุบัน

3. สถานภาพของศาสนาอิสลามและชาวมุสลิมในประเทศเกาหลี

เนื่องจากศาสนาอิสลามในเกาหลีนั้น ยังมีผู้นับถือไม่มากเท่ากับศาสนาพุทธ หรือศาสนาคริสต์ การแสดงตัวตนของชาวมุสลิมเกาหลีในสังคมนั้นจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบอิสลามที่สังคมเกาหลียังไม่เข้าใจมากพอ

หนังสือพิมพ์ Korea Times ได้สัมภาษณ์ชาวเกาหลี 2 คน ที่นับถือศาสนาอิสลามในเรื่องการดำเนินชีวิตของพวกเขา คนแรกคือ ฮาสนา แบ นักศึกษาชาวเกาหลี อายุ 23 ปี ได้ให้สัมภาษณ์ว่าการดำรงอยู่ของเธอในฐานะชาวมุสลิม ที่มีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างไปจากคนส่วนใหญ่ในสังคมเกาหลี ทำให้มุสลิมเกาหลีดูแปลกตามากกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอื่น เนื่องมาจากการแต่งกายตามแบบอิสลาม การเข้าสังคม รวมไปถึงด้านการกิน สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นปัญหาสำหรับชาวมุสลิมเกาหลีพอสมควร เช่น เธอจะคลุมฮิญาบเวลาออกไปข้างนอก คนอื่นก็จะมองเธอเหมือนเป็นสิ่งที่แปลก

ประหลาด อีกสิ่งที่น่าสนใจคือเดิมที ฮาสนา แบ นับถือศาสนาคริสต์แต่เมื่อเธอไปเรียนที่สหรัฐอเมริกา เธอได้ตัดสินใจเข้ารับอิสลาม ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ได้รับการคัดค้านจากเพื่อนและคนรอบข้างอย่างมาก เนื่องจากคนเหล่านั้นไม่เข้าใจในหลักอิสลามจึงมองว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่อันตราย เป็นพวกก่อการร้าย และนิยมความรุนแรง แต่ฮาสนา แบ เธอได้อธิบายว่าอิสลามมีข้อห้ามในเรื่องความรุนแรงและการก่อการร้าย นั่นก็หมายถึงอาชญากรรมไม่เกี่ยวข้องกับศาสนาแต่อย่างใด ฮาสนา แบ เชื่อว่าถ้าคนเหล่านั้นได้ศึกษาอิสลามให้เข้าใจมากขึ้น ก็สามารถจะปรับเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่ออิสลามได้อย่างแน่นอน

คนที่สองคือนายยู ฮยูน อิล นักศึกษาวัย 22 ปี ประธานชมรมนักศึกษาอิสลามในมหาวิทยาลัยฮันุกูในกรุงโซล กล่าวว่า ปัญหาใหญ่ของเขาคือเรื่องกิน เพราะวัฒนธรรมการกินแบบจีนที่ฝังรากอยู่ในสังคมเกาหลีนั้น ทำให้อาหารส่วนใหญ่จะเป็นหมูเกือบทั้งสิ้น ซึ่งเป็นเรื่องยากมากที่จะหลีกเลี่ยง เขาและเพื่อนมุสลิมจึงกินได้แต่เนื้อวัวเท่านั้น หรือให้ดีที่สุดเขาก็จะเลือกกินเนื้อปลาหรืออาหารทะเลเป็นส่วนใหญ่ และปัญหาที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมุสลิมเกาหลีก็คือการดื่มเหล้า ที่เป็นปัญหาก็เพราะว่าการดื่มเหล้าของเกาหลีนั้นคือวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งศาสนาอิสลามห้ามในเรื่องการดื่มสุรา ดังนั้นจึงเป็นความยุ่งยากอย่างหนึ่งในการเข้าสังคม เพราะวัฒนธรรมการดื่มเหล้าไม่เป็นแต่เพียงการสังสรรค์เท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วย ดังนั้นชาวเกาหลีจึงใช้เหล้าเป็นช่องทางในการสร้างโอกาสทางสังคม แต่สำหรับนักศึกษามุสลิมซึ่งศาสนาห้ามเด็ดขาดเรื่องการดื่มเหล้า ก็เหมือนว่าเป็นการตัดขาดจากสังคมไปโดยปริยาย ซึ่งนายยู ฮยูน อิล กล่าวว่า เมื่อเพื่อนๆ รวมตัวกันไปสังสรรค์ เพื่อไม่ให้เป็นการเสียบรรยากาศในการดื่ม พวกเขาก็จะไม่ชวนไปด้วยเพราะเขารู้ว่ามุสลิมไม่ดื่มเหล้า ยิ่งไปกว่านั้นก็เกิดเหตุการณ์ต่างๆที่ทำให้สถานภาพของชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามแย่ลงไปกว่าเดิม เหตุการณ์แรกก็คือเกิดเหตุการณ์ 9/11 ชาวมุสลิมถูกมองเป็นพวกหัวรุนแรง เป็นผู้ก่อการร้าย อีกเหตุการณ์หลังจากนั้นก็คือเมื่อเดือนสิงหาคม ปี 2007 กลุ่มตาลีบันได้ลักพาตัวทหารเกาหลีที่ประจำอยู่ที่อัฟกานิสถาน 23 คน และได้สังหารไป 2 คน ซึ่งขณะเดียวกันที่มัสยิดกลางกรุงโซลถูกขว้างปาด้วยก้อนหิน มัสยิดถูกขู่วางระเบิด ทางรัฐบาลจึงต้องส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไปคอยคุ้มกัน 24 ชั่วโมง นายสุไลมาน ที แอง อิหม่ามประจำมัสยิดกลางกรุงโซล นำคณะไปยังอัฟกานิสถานเพื่อนเจรจาให้ปล่อยตัวประกันเพื่อประโยชน์สุขของชาวมุสลิมทั้งหมด และเพื่อความสันติของมุสลิมในเกาหลี เพราะ

ชาวมุสลิมในเกาหลีได้รับความเดือดร้อนอย่างมากจากการกระทำของกลุ่มตาลีบัน จากเหตุการณ์ต่างๆในครั้งนั้น ทำให้ศาสนาอิสลามโดนเข้าผิดอย่างมาก

จากบทสัมภาษณ์ของฮาสนา แบน และนายยู ฮยุนอิล รวมไปถึงเหตุการณ์ต่างๆที่มีผลต่อชาวเกาหลีและชาวมุสลิมที่อาศัยในเกาหลี ทำให้ทราบว่าสถานภาพของชาวมุสลิมไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมเท่าที่ควร และถูกมองเป็นพลเมืองชั้นสองในสังคมเกาหลี เนื่องมาจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม และคนเกาหลีส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในศาสนาอิสลามดีพอ

6. สรุปและอภิปรายผล

จากการศึกษาความเป็นมาและพัฒนาการของศาสนาอิสลาม รวมไปถึงสถานภาพของชาวมุสลิมในประเทศเกาหลี ทำให้ทราบได้ว่าศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีมีพัฒนาการอยู่ 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงวางรากฐานขยายชุมชน ช่วงที่มีการเปิดหลักสูตรอิสลามศึกษาในสถาบันการศึกษา และช่วงการขยายตัวสู่ธุรกิจและกิจการด้านอาหาร โดยภาพรวมแล้วนั้นศาสนาอิสลามมีความก้าวหน้าในประเทศเกาหลี ซึ่งพัฒนาการในแต่ละช่วงนั้นได้รับการสนับสนุนจากประเทศมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศตุรกี คูเวต และซาอุดีอาระเบีย เนื่องจากมีความสัมพันธ์กับชาวมุสลิมเกาหลีตั้งแต่ในช่วงก่อตั้งวางรากฐานชุมชน การขยายตัวของชุมชนมุสลิมในประเทศเกาหลี ถือว่ามีการขยายตัวมากขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่ในช่วงปี 1965 เป็นต้นมา สืบเนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีการเปิดหลักสูตรอิสลามศึกษา ในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก จึงสะท้อนให้เห็นว่าสถานภาพของศาสนาอิสลามในประเทศเกาหลีดีขึ้น และยังได้รับการยอมรับจากสังคมเกาหลีดีพอสมควร แต่ในทางกลับกัน สถานภาพของชาวมุสลิมยังไม่ได้รับการยอมรับเท่าที่ควร นั้นเป็นเพราะการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ทำให้สังคมเกาหลีที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้นับถือศาสนาอิสลามจะไม่เข้าใจในวิถีแบบอิสลาม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ามุสลิมในเกาหลียังเป็นคนกลุ่มน้อยอยู่ แต่ในปัจจุบันคนเกาหลีเริ่มเปิดใจให้กับศาสนาอิสลามมากยิ่งขึ้น จากที่เมื่อก่อนศาสนาอิสลามถูกมองในแง่ลบมาตลอด แต่ทุกวันนี้ผู้คนเริ่มปรับทัศนคติให้อยู่บนความจริง มีการถกเถียงกันอย่างจริงจังกับหลักการที่แท้จริงของศาสนาอิสลาม ซึ่งทำให้ชาวมุสลิมในเกาหลีสามารถเดินตามวิถีทางที่ถูกต้องตามความเชื่อของตนได้อย่างเปิดเผยในสังคมเกาหลี

บรรณานุกรม

หนังสือ

พิเชฐ แสงทอง. 2553. พัฒนาการและการดำรงอยู่ของมุสลิมในประเทศไทยกาหลี. **รูสมิแล**. 2553 (31)

พวงนิล คำปั้งส์. 2549. **หน้าต่างสู่โลกกว้างกาหลี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่าง
สู่โลกกว้าง

มัสตัน มาหะมะ. 2550. **อิสลาม วิถีแห่งชีวิต**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : อิสลามเฮ้าส์

เมาลานา ซัยยิด อบุล อะลา เมาคูดี. (2542). **มาเข้าใจอิสลามกันเถิด**. (บรรจง บินกาซัน. แปล).

กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสืออิสลาม

สงบส่งเมือง. 2528. **เอกสารคำสอนวิชาประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออก**. กรุงเทพฯ :

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา

สมชัย อนุมานราชชน. 2550. **อัล อิสลาม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท ทุ คีอท์ส์ จำกัด

สำนักงานสารนิเทศภาคโพ้นทะเล สาธารณรัฐกาหลี ร่วมกับคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย. 2537. **ความจริงเกี่ยวกับกาหลี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

FauziahFathil. (2011). “Islam in Minority Muslim Countries : A Case Study on Japan and

Korea” **World Journal of Islamic History and Civilization**.1(2). 130

ฐานข้อมูลออนไลน์

Muslim Food Guide.[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม 2556. เข้าถึงได้จาก

http://www.visitkorea.or.kr/ena/CU/CU_EN_8_1_6.jsp

Organizations and Activities of Muslim Minority in Korea. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 สิงหาคม

2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.world-dialogue.org/MWL/minority/C1430-M08-1.pdf>

ประเทศไทยได้. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://th.wikipedia.org/wiki/>.

อิสลามแห่งดินแดนกาหลีได้. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ 2556. เข้าถึงได้จาก

<http://thaimaroc.6te.net/koria.html>